

Orczy Lőrinc ifjúsága, élete nagy része a tudományos kutatás által mostohán kezelt XVIII. század első részére esik, melynek anyaga többnyire különböző szisztémában, mértékben feldolgozott családi archivumokban és nem könyvtárakban kutatható. A Magyar Országos Levéltárban őrzött családi levéltár anyagának nagyfokú sérültsége, hiányossága a kutatás folyamán derült ki. S ez a tény Orczy Lőrinc ismeretlen leveleinek összegyűjtését, kiadásának eredeti tervét nagy mértékben módosította. E munkának az elképzeltnél bonyolultabb és időigényesebb voltát csak egyrészt okozta az Orczyak családi levéltárának sajátos elrendezése. Az 1989-óta végzett kutatás eredményeként vált világossá, nincs sem pusztán leveleket tartalmazó anyag, sem csak az egyes családtagokra “lebontott” csomó. A magántermészetű, személyes dokumentumok, illetve az ezeket tartalmazó anyagok nagyfokú “elveszésével”, megsemmisülésével szembesült a kutató. Hosszú évek munkája után volt megállapítható az eltűntnek, elpusztultnak vélt iratsomók némelyikének megléte és őrzési helyének holléte. Így a kutatás célja maga az Orczy hagyaték lett, azaz a családi levéltár valóban hiányzó részeinek számbavételével maga a rekonstrukció. Orczy Lőrinc leveleinek, verseinek összegyűjtése ezzel a “számbavevő munkával” párhuzamosan haladt, miközben egy kritikai kiadás számára vált komputerizálttá. A munka során előkerült 13 eddig teljesen ismeretlen, 2007. decemberéig nyomtatásban meg nem jelent költemény.

A 2005. februárjában kapott, 2008. december 31-ig meghosszabbított OTKA ösztöndíj eszközökben egy motherboard, egy laptop, digitális fényképezőgép, egy szünetmentestáp-egység beszerzését tette lehetővé. Révai Miklós 1787-ben és 1789-ben kiadott kötetek segítségével Orczy Lőrinc verskéziratainak biztos azonosítása és biztonságos számítógépre vitele történhetett meg. A laptop a levéltári munkát könnyítette meg. A kutatás a XVIII. századi magyar közéletben és művelődéstörténetben jelentős szerepet betöltött Orczy család egyes tagjai iratai meglétének és hollétének megállapítását is végezte: I. Lőrinc hétéves háború idején írt leveleinek computerizálását, jegyzetelését; az Orczy-fiúk, I. József és I. László leveleinek “összeválogatását”. A munka állásáról, eredményeiről, a fontosabb irodalomtörténeti dokumentumokról az ItK, a MKsz hasábjain tanulmányok formájában történt beszámoló. A különböző helyeken való kutatómunkát, a szóbeli beszámolókat, azaz tudományos konferenciákon való részvételt is az OTKA- ösztöndíj tette lehetővé az utazás, a szállás költségeinek fedezésével. Az előadások némelyike időközben már nyomtatásban is megjelent. A hagyatékfeltáró munka során megtalált dokumentumok számos más alkalomhoz kötődő publikációs eredményt hozott: pl. Tüskés Gábor, Szelestei Nagy László tiszteletére írt tanulmányok. A megmaradt pénzek átcsoportosítása nemcsak a minél eredményesebb eszközvásárlást tette lehetővé, hanem mintegy a kutatás eddigi eredményeinek

összefoglalójaként az aradi A.D. Xenopol megyei könyvtárban Florin Didilescu igazgató támogatásával az *Orczyanum* köteteiből egy kiállítás megrendezését. A sokat emlegetett, de eddig még nem látott családi könyvtár, mely a 19. században egy családtag ajándékként, máig nem teljesen tisztázott körülmények között került el a familia tulajdonából, a magyar művelődéstörténet szempontjából értékes régi nyomtatványok mellett, kéziratokat is tartalmaz. Napjainkban egy XVIII. századi magyar „több generációs” főúri könyvtár, a magyar irodalom-, művelődés-, gazdaság-, had-, és történettudomány felbecsülhetetlen értéke. A több helyen folytatott kutatómunka tette lehetővé megtalálását és feltárásának elkezdését. Nagy és viszonylag ismeretlen anyagról, több ezer kötet meglétét feltételezhetjük. A 19. század 2. felétől, Aradra kerültétől nem használták, nem kutatták értékéhez méltóan.